

manifest

Antaget vid 2014 års kongress.

Republik i Sverige

1. Vad vill Republikanska föreningen?

Republikanska föreningen vill att ett republikanskt statskick införs i Sverige på demokratisk väg. Det republikanska statskicket ska vara oavhängigt politiska och religiösa ideologier. Demokratin måste tas på allvar och republik är en fråga om demokrati.

2. Om det nuvarande statskicket

Sveriges statskick demokratiserades under förra århundradet och 1974 års regeringsform är fortfarande en av världens modernaste författningar. Dess första paragraf slår fast att all offentlig makt utgår från folket och att det svenska folkstyret bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Detta förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statskick och genom kommunalt självstyre. Den offentliga makten utövas under lagarna.

Det folkliga stödet för demokratin är starkt och stabilt, men det finns fortfarande en allvarlig inskränkning av Sveriges folkstyre. Monarkin är en historisk kvarleva som inte är acceptabel i ett modernt och demokratiskt samhälle.

3. Dagens monarki

Den svenska monarken har främst följande uppgifter:

- Monarken är rikets statschef.
- Monarken leder konseljen vid regeringsskifte samt informationskonseljerna med regeringens ledamöter.
- Monarken öppnar årligen riksmötet.
- Monarken är ordförande vid sammanträde med Utrikesnämnden, vars ledamöter är demokratiskt utsedda av riksdagen.
- Monarken är främste representant för den svenska försvarsmakten och innehar försvarsgrenarnas högsta grader.
- Monarken ackrediterar utländska ambassadörer samt undertecknar de svenska ambassadörernas kreditivbrev.

Den svenska monarkens formella befogenheter är begränsade, men det innebär inte att statschefen saknar politisk betydelse. Genom uttalanden i politiska frågor kan monarken genom sin ställning påverka debatten utan att behöva ta politiskt ansvar. Kungafamiljen har en opinionsbildande roll i samhället genom den mediala uppmärksamhet den får. I ett krisläge kan monarken genom att hota med abdikation spela en avgörande politisk roll.

4. Skäl för republik

4.1 Demokrati

Monarki går inte ihop med demokrati eftersom rollen som statschef går i arv inom en och samma familj. I Sverige råder annars politisk demokrati. Det finns ingen annan källa till offentlig makt än folket självt.

Statens högsta representant, dess främsta offentliga ämbete, är statschefen. I en monarki är monarken – kungen eller drottningen – statschef på grund av sin börd. Monarken, som innehar sin ställning på livstid och i princip är juridiskt oansvarig, förenar personlig och offentlig makt. Monarken kan inte åtalas. Monarken kan inte avsättas, utan att statsskicket ändras. Därför är monarkin oförenlig med demokratin och en skamfläck i ett sådant samhälle.

4.2 Jämlikhet

Alla offentliga ämbeten ska vara öppna för alla medborgare. Dessa tillsätts antingen i demokratiska val eller utifrån sakliga grunder, såsom förtjänst och skicklighet.

4.3 Modernitet

I en monarki är kungen/drottningen satt över alla andra medborgare. Monarkins förlegade biologiska människosyn, där blodet mytologiseras, gynnar underdånighet, fjäsk och personkult. Sverige ska vara ett modernt och rakryggt samhälle.

4.4 Internationell förebild

I en konstitutionell monarki saknar statschefen mandat att lyfta politiska frågor i samband med statsbesök. I republiken kommer alla valda representanter att kunna lyfta frågor som demokrati och mänskliga rättigheter när de möter utländska statsöverhuvuden. För att Sverige som nation ska kunna stärka sin position som internationell förebild på dessa områden krävs republik. I ett internationellt perspektiv dominerar republiken som statsskick och betraktas som en självklarhet i de allra flesta länder.

§ 4.5 Mänskliga rättigheter

De individer som föds inom den familj som innehar arvsrätten till tronen förnekas den grundläggande mänskliga rättigheten att styra över sina egna liv. Från första andetaget tilldelas de en tillvaro i offentlighetens ljus. De saknar religionsfrihet och ska bekänna sig till den rena evangeliska läran, sådan som den, uti den oförändrade Augsburgiska bekännelsen, samt Uppsala mötes beslut av år 1593, antagen och förklarad är. Den förstfödda i varje generation är förutbestämd att en dag bli statschef och sedan vara det under hela sin livstid. Denna ordning är oförenlig med de mänskliga rättigheterna.

4.6 Demokratins livsluft

Monarkins företrädare har politiska roller, men granskas ytterst sällan. Demokrati lever av allmän och offentlig debatt. Genom att åsikter bryts mot varandra och individer tvingas till kompromisser, för att få igenom ett nytänkande i samhället, utvecklas institutioner, idéer och samhällsmedborgarna som individer.

5. Ekonomiska aspekter

Statsskicket grunder handlar inte om ekonomi. Argumentationen för en svensk republik bygger på demokratiska principer och ekonomiska aspekter kan inte vara avgörande. Slotten är ett gemensamt kulturarv och de representativa uppgifter som behövs kommer även i republiken att kräva administration och organisation. I republiken ska folket ha full insyn i hur hela statens budget används, vilket inte är fallet i dag.

6. Avvecklingsplan för monarkin

De praktiska arrangemangen vid avskaffandet av monarkin måste utredas och förberedas, men är av begränsad storlek och komplexitet. Medlemmar av familjen Bernadotte kommer att bli civila medborgare med de rättigheter och skyldigheter som följer därav.

De så kallade kungliga slotten ägs redan av staten. Kungliga Djurgårdens förvaltning inlemmas lämpligen i relevant statlig förvaltning eller statligt bolag. I övrigt får familjens tillgångar och eventuella dispositionsrätter bestämmas genom överenskommelse med staten.

7. Genomförande

Införandet av det republikanska statsskicket förutsätter grundlagsändring. En sådan kan beslutas av riksdagen genom två likalydande beslut med mellanliggande val eller genom en beslutande folkomröstning där ett vilande riksdagsbeslut om grundlagsändring prövas.

Övergången till republik bör föregås av en folkomröstning, antingen en rådgivande folkomröstning i principfrågan eller en beslutande folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag.

Sveriges statschef ska väljas antingen av riksdagen eller direkt av folket. En ordning helt utan statschef, eller där statschefsfunktionen knyts till ett redan existerande officiellt ämbete, är även möjlig. Detta och alla andra praktiska och juridiska frågor utreds och diskuteras på sedvanligt sätt inför bytet av statsskick.

8. Ta demokratin på allvar

Frågan om republik avfärdas ibland som oviktig och den nuvarande monarkin tolereras med argumentet att den inte gör någon större skada. Det är ett farligt förhållningssätt. Den som är beredd att tolerera monarkin undergräver sin trovärdighet i andra demokratifrågor. Demokratin måste tas på allvar. Dess principer bör inte negligeras av bekvämlighetsskäl eller med argumentet att det inte spelar någon roll.